

Membres corresponents

Pilar Benejam Arguimbau

Pilar Benejam va néixer a Ciutadella (Menorca) el 1937 i ha estat mestra, professora, geògrafa, catedràtica i doctora en pedagogia. Ha desenvolupat una part molt important de la seva activitat professional a Catalunya i també, en menor grau, a les illes Balears, en particular a Menorca, on ha esdevingut una de les personalitats de referència de la pedagogia contemporània.

Un cop culminats els estudis de magisteri a la Normal de les Illes Balears, a Palma, es va llicenciar en filosofia i lletres (especialitat pedagogia), el 1960, a la Universitat de Barcelona (UB). Sempre convençuda de la conveniència d'aprofundir en una disciplina de continguts, es va llicenciar el 1963 en l'especialitat de geografia i història, també a la UB. Pilar Benejam, però, no desitjava seguir exclusivament una trajectòria universitària, sinó fer de mestra d'ensenyament bàsic, la seva autèntica vocació, a la qual mai va renunciar, malgrat que, efectivament, com veurem d'aquí a un moment, la major part de la seva vida professional va transcórrer a la universitat. Va exercir com a mestra en dues escoles ben significatives: Talitha i Costa i Llobera, del 1964 al 1974.

El seu retorn a la universitat s'esdevé el curs 1971-1972. És llavors quan l'Enric Lluch li proposa d'impartir classes de geografia a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), on poc després s'integrarà a l'Escola de Mestres de Sant Cugat, de la qual fou una de les màximes impulsores, fins al punt que en va ser la directora del 1974 al 1979. El seu lideratge convertirà aquesta escola en un centre de referència en tot allò referit a la renovació pedagògica. L'esperit de la renovació que propugnava el trobarem clarament explicat en la seva tesi doctoral, *La formació de mestres, una proposta alternativa*, defensada el 1985 i publicada poc després. Es tracta d'una proposta altament innovadora a casa nostra i només equiparable a les que ella mateixa va conèixer de primera mà en diversos països europeus i d'Amèrica del Nord.

Va ser vicerectora de la UAB sota el mandat del rector Joan Laporte i ocupà el càrrec de directora de l'Institut de Ciències de l'Educació de la UAB (1994-1998), sense

que aquestes responsabilitats li impedissin de col·laborar estretament amb l'Escola de Mestres Rosa Sensat, amb la gran pedagoga Marta Mata, o amb altres moviments de renovació de les terres de parla catalana, com el Moviment de Renovació Pedagògica de Menorca.

Pilar Benejam ha sabut conciliar de manera molt sòlida i coherent la reflexió teòrica, la didàctica de la geografia i la pràctica educativa, i ha elaborat inspiradors models de millora de la formació del professorat, la pedra de toc de qualsevol sistema educatiu i punt neuràlgic de les seves preocupacions. Ha estat sol·licitada com a experta en la matèria per part de diferents governs i universitats i ha participat en nombrosos fòrums del professorat, que troben en ella una alta capacitat analítica, una formidable claredat expositiva i una gran força per a estimular la innovació entre els docents.

Pilar Benejam ha publicat més de 150 treballs en forma de llibres, capítols de llibre i articles en revistes de referència en el seu camp. Curiosament, tant el seu primer article, publicat a *Serra d'Or* fa un munt d'anys, com els dos darrers, publicats el 2017, fan referència a la seva Menorca natal. Caldria ressaltar, també, el seu paper renovador en l'àmbit dels llibres de text de geografia i ciències socials per a l'ensenyament secundari (sobretot els de l'Editorial Vicens Vives), així com el seu activíssim paper —d'autèntica militant— a l'hora de difondre a tort i a dret aquests nous vents de renovació pedagògica, com ho mostren les més de 350 conferències sobre la temàtica que apareixen en el seu currículum.

La doctora Benejam ha estat premiada amb la distinció Jaume Vicens Vives a la qualitat de la docència universitària (2002); el Premi Ramon Llull (2003), atorgat pel Consell de Govern de les Illes Balears, i la Creu de Sant Jordi (2004), i, fa ben poc, en concret el 16 de gener d'enguany, ha estat nomenada filla il·lustre de Ciutadella pel consistori d'aquesta ciutat: el seu retrat ja està penjat a la Galeria del Saló Gòtic, el mateix saló on ens va rebre l'alcaldesa l'any 2016, amb motiu del ple itinerant de la nostra Secció.

Considerem que Pilar Benejam compleix amb escreix, a ulls dels qui la proposem, tots els requisits imprescindibles per a passar a formar part de la nostra institució. S'hi implicarà i s'hi dedicarà, no en tenim cap dubte. Finalment —i l'observació no és menor—, aquesta candidatura contribuirà a reequilibrar una miqueta la composició de la nostra Secció —i del mateix Institut— pel que fa al gènere, que prou falta li fa.

Adaptació del text llegit per la senyora Maria Dolors Garcia Ramon en el Ple del dia 19 de setembre de 2019